

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DDI 2-57-8/879/99/MW/BC

Warszawa, dn. 11 grudnia 2012 r.

DECYZJA nr DOK-5/2012

- I.** Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r. nr 122, poz. 1319 z późn. zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Radia Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej **umarza postępowanie** w sprawie stosowania przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez narzucanie wnioskodawcom uciążliwych warunków umów licencyjnych, przynoszących Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS nieuzasadnione korzyści przez ustalenie wysokości wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych, w wysokości 5% przychodów uzyskiwanych przez nadawcę w związku z prowadzoną działalnością nadawczą, w szczególności z wpływów z reklam, w tym ogłoszeń, komunikatów, programów sponsorowanych, sprzedaży czasu antenowego, dotacji, umów barterowych, i innych wpływów związanych z promowaniem w jakiegokolwiek postaci pośredniej lub bezpośredniej usług, towarów bądź firm.
- II.** Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.),

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Radia Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej **umarza postępowanie** w sprawie stosowania przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzenia autorskiego z tytułu wykorzystania przez wnioskodawców niedramatycznych utworów muzycznych, do których prawami autorskimi zbiorowo zarządza Stowarzyszenie Autorów ZAiKS.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 22 marca 1999 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej również jako „Prezes Urzędu”, „Prezes UOKiK”) wpłynął wniosek p. Elżbiety Czeremańskiej – Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku w sprawie stwierdzenia nadużycia przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie (dalej również „ZAiKS”) pozycji dominującej. O wszczęcie postępowania antymonopolowego wobec ZAiKS w identycznych sprawach wnieśli następnie przedsiębiorcy:

1. Radio WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie (w dniu 22 marca 1999 r.);
2. Pan Wojciech Jaworski prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie (w dniu 4 maja 1999 r.);
3. Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej (w dniu 24 maja 1999 r.);
4. Radio Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu (w dniu 2 czerwca 1999 r.);
5. Rozgłośnia Radiowa Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu (w dniu 6 marca 2000 r.);

W dniu 9 listopada 1999 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie stosowania przez ZAiKS praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez:

1. Narzucanie wnioskodawcom uciążliwych warunków umów licencyjnych, przynoszących Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS nieuzasadnione korzyści przez ustalenie wysokości wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych, w wysokości 5 % przychodów uzyskiwanych przez

nadawcę w związku z prowadzoną działalnością nadawczą, w szczególności z wpływów z reklam, w tym ogłoszeń, komunikatów, programów sponsorowanych, sprzedaży czasu antenowego, dotacji, umów barterowych, i innych wpływów związanych z promowaniem w jakiegokolwiek postaci pośredniej lub bezpośredniej usług, towarów bądź firm.

2. Pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzenia autorskiego z tytułu wykorzystania przez wnioskodawców niedramatycznych utworów muzycznych, do których prawami autorskimi zbiorowo zarządza Stowarzyszenie Autorów ZAiKS.
3. Odmowę zawarcia umowy licencyjnej z panią Elżbietą Czeremańską-Gocławską prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku oraz z Radiem Vanessa sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu.

W odpowiedzi na zarzuty wnioskodawców Stowarzyszenie Autorów ZAiKS stwierdziło, że stawki proponowane w umowach licencyjnych są zgodne z normą przepisu ówczesnie obowiązującego art. 110 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* ((Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904, ze zm.) – dalej również jako „uopaipp” – jak również znajdują swoje uzasadnienie w świetle stawek stosowanych przez organizacje zbiorowego zarządzania funkcjonujące w innych państwach.

W dniu 16 lipca 2001 r. do Prezesa Urzędu wpłynęła opinia prawna sporządzona przez ekspertów Instytutu Wynałazczości i Ochrony Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego „Przedstawienie zasad ustalania i wysokości stawek wynagrodzenia autorskiego przychodów związanych z działalnością nadawczą nadawców radiowych”. Pismem z dnia 15 października 2001 r. ZAiKS przesłało uwagi do opinii, opracowane przez prof. dr. hab. J. Bleszyńskiego. Dnia 17 października 2001 r. do Prezesa UOKiK wpłynęły również uwagi pełnomocnika wnioskodawców.

Pismem z dnia 16 kwietnia 2002 r. prezes Urzędu zawiadomił strony o zakończeniu postępowania dowodowego, wyznaczając jednocześnie termin do przeglądania akt sprawy na dzień 8 maja 2002 r.

Decyzją z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów umorzył postępowanie wszczęte na wniosek p. Elżbiety Czeremańskiej – Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku, Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu, Radia

Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku Białej, Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu, Radia WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie oraz Pana Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie w sprawie stosowania przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez narzucanie wnioskodawcom uciążliwych warunków umów licencyjnych, przynoszących Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS nieuzasadnione korzyści przez ustalenie wysokości wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych, w wysokości 5% przychodów uzyskiwanych przez nadawcę w związku z prowadzoną działalnością nadawczą, w szczególności z wpływów z reklam, w tym ogłoszeń, komunikatów, programów sponsorowanych, sprzedaży czasu antenowego, dotacji, umów barterowych, i innych wpływów związanych z promowaniem w jakiegokolwiek postaci pośredniej lub bezpośredniej usług, towarów bądź firm (pkt I decyzji) oraz w sprawie stosowania przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzenia autorskiego z tytułu wykorzystania przez wnioskodawców niedramatycznych utworów muzycznych, do których prawami autorskimi zbiorowo zarządza Stowarzyszenie Autorów ZAiKS (pkt II decyzji). Ponadto Prezes UOKiK nie stwierdził naruszenia zakazu praktyk ograniczających konkurencję poprzez odmowę zawarcia umowy licencyjnej z p. Elżbietą Czeremańską – Gocławską prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku oraz z Radiem Vanessa sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu (pkt III decyzji).

Od powyższej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wnieśli: p. Elżbieta Czeremańska – Gocławska prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku, Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej oraz Radio WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia z dnia 25 stycznia 2006 r. uchylił zaskarżoną odwołaniem wnioskodawców decyzję jedynie w pkt I i II. Decyzja Prezesa Urzędu z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002 stała się prawomocna w części obejmującej pkt III.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17 października 2007 r. sygn. VI ACa 1259/06 oddalił apelację Prezesa Urzędu oraz apelację ZAIKS-u od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji.

Prezes Urzędu zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną, w której zarzucił rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.) w związku z art. 108 ust. 3-7 oraz 109 uopaipp oraz art. 19 w związku z art. 105 *kodeksu postępowania administracyjnego*, poprzez przyjęcie, że Prezes Urzędu jest organem właściwym do oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich pobieranych przez ZAIKS za udzielenie licencji na korzystanie z zarządzanych utworów muzycznych, pomimo toczącego się przed właściwymi organami postępowania dotyczącego zatwierdzenia tychże stawek w postaci tabel wynagrodzeń. Wskazując na powyższe podstawy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy albo uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania albo o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2009 r. sygn. III SK 19/08 Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną Prezesa UOKiK. Sąd Najwyższy stwierdził, że w trakcie trwania postępowania odwoławczego Trybunał Konstytucyjny rozpatrzył skargę konstytucyjną Regionalnej Telewizji Kablowej Autocom sp. z o.o. w K. o zbadanie zgodności art. 108 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych z art. 20, art. 22 i art. 45 Konstytucji oraz wnioszek Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności art. 108 ust. 3 i 4 w związku z art. 109 przywołanej ustawy z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2, art. 64 ust. 2, art. 20 i art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r., SK 40/04, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że "art. 108 ust. 3 w związku z art. 109 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904, ze zm.) jest niezgodny z art. 20, art. 22 w związku z art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji oraz że art. 108 ust. 4 w związku z art. 109 powołanej ustawy jest zgodny z art. 20, art. 22 w związku z art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji". W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność orzekania. Równocześnie Trybunał orzekł, że art. 108 ust. 3 traci moc obowiązującą z dniem 1 września 2006 r. Oznacza to, że w dacie wydania zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji nie obowiązywał już przepis art. 108 ust. 3 uopaipp. Wprawdzie przepis ten obowiązywał w dniu wydania zaskarżonej decyzji

(17 września 2002 r.), jednakże nie ma to znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy wobec brzmienia przepisu art. 316 § 1k.p.c., ponadto, z uwagi na niekonstytucyjność przepisu art. 108 ust. 3 Sąd Apelacyjny nie mógł uwzględniać jego treści i orzeczeń wydanych na jego podstawie; przepis ten nie może być także brany pod rozwagę przy rozstrzygnięciu o zasadności skargi kasacyjnej Prezesa Urzędu, skoro nie obowiązuje także w dniu rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy. W związku z powyższym SN stwierdził, że skoro ustawodawca nadal nie określił, w momencie orzekania przez SN, trybu i zasad ustalania wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego, to do czasu wejścia w życie ustawy przywracającej stan zgodny z Konstytucją, do właściwości Prezesa Urzędu należą sprawy nadużywania pozycji dominującej przez ZAIKS, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów licencyjnych oraz przez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń autorskich.

W związku z powyższym wyrokiem SN, pismem z dnia 20 maja 2010 r. Prezes Urzędu poinformował pełnomocnika wnioskodawców o kontynuowaniu postępowania w sprawie. Jednocześnie Prezes UOKiK, w związku ze znacznym upływem czasu od wpłynięcia wniosków, wezwał pełnomocnika wnioskodawców do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wnioskodawcy podtrzymują wnioski o wszczęcie postępowania oraz o przedstawienie aktualnego stanowiska każdego z wnioskodawców.

Pismem z dnia 14 czerwca 2010 r. dotychczasowy pełnomocnik wnioskodawców, p. Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie, Radia WA-MA z siedzibą w Olsztynie oraz p. Elżbiety Czeremańskiej – Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls poinformował Prezesa UOKiK, że jego pełnomocnictwo do reprezentowania ww. przedsiębiorców wygasło.

Jednocześnie dotychczasowy pełnomocnik wnioskodawców Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu, Radia Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej oraz Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu poinformował Prezesa UOKiK, że jego status jako pełnomocnika ww. wnioskodawców nie jest jednoznaczny.

W dniu 30 lipca 2010 r. Prezes UOKiK wezwał wnioskodawców: Radio WA-MA z siedzibą w Olsztynie, Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie oraz p. Elżbietę Czeremańską – Gocławską prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku w związku z wygaśnięciem dotychczasowego pełnomocnictwa oraz ze znacznym upływem czasu

od wpłynięcia wniosków o wszczęcie postępowania, do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wnioskodawcy podtrzymują wnioski o wszczęcie postępowania oraz o przedstawienie aktualnego stanowiska w sprawie.

W dniu 5 sierpnia 2010 r. wezwanie skierowane do wnioskodawcy p. Elżbiety Czeremańskiej-Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku zostało zwrócone przez operatora pocztowego z adnotacją o wyprowadzce adresata spod wskazanego w aktach postępowania adresu.

Pismem z dnia 23 września 2010 r. w związku z brakiem odpowiedzi na poprzednie wezwanie, Prezes UOKiK wezwał ponownie wnioskodawców Radio WA-MA z siedzibą w Olsztynie oraz Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie do udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte w wezwaniach Prezesa Urzędu z dnia 30 lipca 2010 r. Jednocześnie Prezes Urzędu poinformował wnioskodawców, że brak odpowiedzi na pytania może być potraktowany jako bezczynność wnioskodawcy w sprawie, co może stanowić podstawę do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy z 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.).

Pismem z dnia 1 grudnia 2010 r. Prezes Urzędu wezwał ponownie pełnomocnika wnioskodawców: Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu, Radia Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej oraz Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu do przedstawienia jednoznacznej informacji co do jego statusu jako pełnomocnika wnioskodawców.

Pismem z dnia 16 grudnia 2010 r. dotychczasowy pełnomocnik wnioskodawców: Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu oraz Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu poinformował Prezesa UOKiK o cofnięciu pełnomocnictwa przez tego wnioskodawcę.

Pismem z dnia 16 grudnia 2010 r. pełnomocnik wnioskodawcy Radia Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej poinformował, że jego pełnomocnictwo pozostaje ważne. Jednocześnie poinformował, że podtrzymuje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Pismem z dnia 28 marca 2011 r. Prezes UOKiK wezwał wnioskodawców: Radio Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu oraz Rozgłośnię Radiową Rezonans z siedzibą w Sosnowcu do przedstawienia aktualnego stanowiska w sprawie oraz do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wnioskodawcy podtrzymują wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie. Jednocześnie Prezes Urzędu poinformował wnioskodawców, że brak odpowiedzi

na pytania może być potraktowany jako beczynność wnioskodawcy w sprawie, co może stanowić podstawę do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy z 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.).

Pismem z dnia 14 kwietnia 2011 r. wnioskodawca Radio Bielsko Sp. z o.o. sprecyzował, iż wnosi o objęcie postępowaniem okresu od chwili złożenia wniosku tj. 21 maja 1999 r. do chwili wejścia w życie przepisów ustawy zmieniającej ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904, ze zm.) i przywracającej Komisję Prawa Autorskiego tj. do dnia 21 października 2010 r.

Pismem z dnia 15 kwietnia 2011 r. wnioskodawca Rozgłośnia Radiowa Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu poinformował Prezesa UOKiK o wycofaniu wniosku o wszczęcie postępowania przeciwko Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie.

Pismem z dnia 19 maja 2011 r. Prezes UOKiK w związku z brakiem odpowiedzi na poprzednie wezwanie, wezwał ponownie wnioskodawcę Radio Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu do udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte w wezwaniu Prezesa Urzędu z dnia 28 marca 2011 r.

Pismem z dnia 19 lipca 2011 r. Stowarzyszenie Autorów ZAiKS poinformowało Prezesa UOKiK, że w dniu 20 czerwca 2011 r. złożyło wniosek do Komisji Prawa Autorskiego o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń autorskich zawierających stawki wynagrodzenia za nadawanie utworów przez nadawców radiowych. Strona potwierdziła również, iż w dalszym ciągu stosuje stawki wynagrodzenia za nadawanie utworów przez nadawców radiowych, które są przedmiotem postępowania przed Prezesem UOKiK. Jednocześnie ZAiKS wniósł o umorzenie przedmiotowego postępowania.

Postanowieniami z dnia 4 października 2012 r. na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów umorzył postępowanie antymonopolowe w zakresie wniosku Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu – z uwagi na wycofanie wniosku o nakazanie zaniechania praktyk ograniczających konkurencję, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz w zakresie wniosku p. Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie, Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu oraz w zakresie

wniosku Radia WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie i p. Elżbiety Czeremańskiej-Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku – z uwagi na beczynność wnioskodawcy uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy.

Prezes UOKiK zawiadomił strony (pisma z 22 października 2012 r.) o zakończeniu zbierania dowodów i umożliwił stronom zapoznanie się z aktami sprawy i przedstawienie ostatecznego stanowiska. Z prawa do zapoznania się z aktami sprawy oraz złożenia ostatecznego stanowiska skorzystał ZAiKS. Druga strona z powyższych praw nie skorzystała.

**Organ antymonopolowy na podstawie zebranego materiału dowodowego ustalił,
co następuje**

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

ZAiKS działa w formie stowarzyszenia i jest zarejestrowany w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie VII Wydział Cywilny i Rejestrowy w dniu 19 lutego 1998 r., pod poz. RST 168. ZAiKS ma status organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi (dalej również: „OZZ”) zgodnie z zezwoleniem udzielonym decyzją Ministra Kultury i Sztuki DP.041/Z/8/95 z dnia 1 lutego 1995 r., zmienioną decyzjami BP/WPA/041/Z/9/98 z dnia 23 października 1998 r. i DP.WPA.024/98/03/mp z 28 lutego 2003 r. Stosownie do obwieszczenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o udzieleniu i o cofnięciu zezwoleń na podjęcie działalności organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi (M.P. Nr 21, poz. 270) ZAiKS sprawuje zbiorowy zarząd m.in. prawami autorskimi do utworów muzycznych i słowno-muzycznych – na polach eksploatacji: (a) utrwalanie, b) zwielokrotnianie, (c) wprowadzanie do obrotu, (d) wprowadzanie do pamięci komputera, (e) publiczne wykonanie, (f) publiczne odtwarzanie, (g) wyświetlanie, (h) wystawianie, (i) użyczenie i najem, (j) nadanie za pomocą wizji lub fonii przewodowej albo bezprzewodowej przez stację naziemną, (k) nadanie za pośrednictwem satelity, (l) reemisja, (m) publiczne udostępnianie utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Istotą działania ZAiKS jest licencjonowanie wykorzystania utworów na różnych polach eksploatacji, inkasowanie tantiem autorskich i ich repartycja pomiędzy uprawnionych. Do zadań statutowych ZAiKS należą m.in. ochrona praw autorskich, przeciwdziałanie ich

naruszeniom (w tym w dziedzinie fonografii), a także dochodzenie roszczeń. Stowarzyszenie Autorów ZAiKS realizuje ochronę praw twórców na płaszczyźnie cywilnoprawnej i karnoprawnej.

System ochrony praw autorskich.

W okresie, w którym wnioskodawcy złożyli do Prezesa UOKiK wnioski o wydanie decyzji stwierdzającej nadużywanie pozycji dominującej przez ZAiKS, a także w chwili wydawania przez Prezesa Urzędu decyzji z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002 w zakresie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i nadzoru nad działalnością organizacji zbiorowego zarządzania obowiązywały następujące regulacje. Zgodnie z ówczesnym brzmieniem ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz. U. z 1994 r. Nr 24, poz. 83 z późn. zm.) kluczową rolę w zakresie ochrony tych praw odgrywał minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (dalej również: Minister Kultury). Zgodnie z treścią ww. ustawy do kompetencji Ministra Kultury należało sprawowanie nadzoru nad organizacjami zbiorowego zarządzania, prawami autorskimi lub pokrewnymi, udzielanie oraz cofanie zezwoleń organizacjom zbiorowego zarządzania do zarządzania i ochrony powierzonych im praw autorskich i praw pokrewnych. Minister Kultury był także upoważniony do określania w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad oraz wysokości pobieranych opłat na rzecz twórców, artystów wykonawców oraz producentów fonogramów i wideogramów z tytułu sprzedaży urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów w zakresie własnego użytku osobistego.

Do kompetencji Ministra Kultury należało także powoływanie Komisji Prawa Autorskiego (dalej również jako „KPA”) jako organu władzy publicznej właściwego w sprawach m.in. zatwierdzania lub odmowy zatwierdzenia przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem (art. 108 ust. 3). Wśród kompetencji Ministra Kultury przewidziano również określenie szczegółowych zasad i trybu działania KPA. Zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami ustawy *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* KPA składała się z 40 arbitrów – powołanych przez Ministra Kultury spośród kandydatów przedstawianych przez OZZ, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów, organizacje zrzeszające podmioty zajmujące się zawodowo korzystaniem z utworów oraz organizacje radiowe i telewizyjne (art. 108 ust. 1 i 2). Komisja w składzie 6 członków oraz przewodniczącego jako superarbitra, wyznaczonych przez ministra

właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego z grona arbitrów, zatwierdzała lub odmawiała zatwierdzenia przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem (art. 108 ust. 3). Do postępowania przed KPA w powyższych sprawach miały odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, a od orzeczeń KPA wydanych w tym trybie służyło odwołanie do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (art. 108 ust. 4).

W okresie od dnia 1 września 2006 r. do dnia 21 października 2010 r. w ustawie *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* w związku z wyrokiem TK z dnia 24 stycznia 2006 r. sygn. SK 40/04 uznającym obowiązujący wówczas art. 108 ust. 3 uopaipp za niezgodny z art. 20, art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: brak było przepisów regulujących tryb zatwierdzania tabel wynagrodzeń stosowanych przez OZZ zarządzające prawami autorskimi.

Od dnia 21 października 2010 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 152, poz. 1016), tryb zatwierdzania tabel wynagrodzeń stosowanych przez OZZ został na nowo uregulowany w art. 110¹ i n. z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.) (dalej jako: Nuopaipp). Nowe uregulowania zostały przyjęte w związku z przywoływanym wyrokiem TK, w celu ustanowienie trybu i zasad zatwierdzania tabel wynagrodzeń zgodnego z Konstytucją RP.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami sprawy o zatwierdzanie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych rozpatrują zespoły Komisji Prawa Autorskiego w składzie pięcioosobowym. OZZ ma obowiązek przedłożenia KPA do zatwierdzenia tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów m.in. w przypadkach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Nuopaipp tj. nadawanie przez organizacje radiowe i telewizyjne drobnych utworów słownych, muzycznych i słowno – muzycznych.

Na nowo został uregulowany tryb powoływania członków KPA. Komisja składa się obecnie z trzydziestu arbitrów powoływanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (art. 110² ust. 1 Nuopaipp), przy czym kandydatów na arbitrów KPA, zgodnie z art. 110² ust. 3 Nuopaipp, przedstawiają: - OZZ, - stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców i producentów, - organizacje zrzeszające

podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, - organizacje radiowe i telewizyjne.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego powołuje do Komisji piętnastu arbitrów spośród kandydatów przedstawionych przez OZZ oraz stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców i producentów, a także piętnastu arbitrów przedstawionych przez organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych oraz organizacje radiowe i telewizyjne.

Sprawy o zatwierdzanie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych rozpatruje zespół orzekający Komisji w składzie pięcioosobowym.

Znowelizowana ustawa o *prawie autorskim i prawach pokrewnych* wprowadziła po stronie OZZ obowiązek przedstawiania KPA do zatwierdzenia tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w przypadkach, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 2¹, art. 21¹ ust. 1 i art. 70 ust. 2¹, oraz na polu eksploatacji odtwarzanie (art. 110¹² ust. 2) – pod rygorem cofnięcia OZZ przez Ministra Kultury zezwolenia na prowadzenie działalności określonej w ustawie (art. 104 ust. 5 pkt 3).

W terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku OZZ w sprawie przewodniczący Komisji wyznacza z listy arbitrów Komisji do zespołu orzekającego Komisji dwóch arbitrów przedstawionych do Komisji przez OZZ oraz stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców i producentów a także dwóch arbitrów wskazanych przez organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych oraz organizacje radiowe i telewizyjne. Arbitrzy Komisji wyznaczeni w powyższy sposób wybierają przewodniczącego zespołu orzekającego Komisji z listy arbitrów Komisji, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej trzech arbitrów (art. 110¹¹ Nuopaipp).

Uczestnikami postępowania w sprawach o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń są:

- wnioskodawca,
- inne organizacje zbiorowego zarządzania, które w udzielonym im zezwoleniu, o którym mowa w art. 104 ust. 2 pkt 2 Nuopaipp, mają wskazane pola eksploatacji, których dotyczą tabele wynagrodzeń, jeżeli złożą wniosek o udział w tym postępowaniu oraz
- organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, których działalność obejmuje pola eksploatacji wynikające z tabel wynagrodzeń, jeżeli złożą wniosek o udział w tym postępowaniu (art. 110¹² Nuopaipp).

Ustawodawca określił kryteria, w oparciu o które wydawane są rozstrzygnięcia w przedmiocie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń OZZ. Wydając orzeczenie w tych sprawach, zespół orzekający Komisji, zgodnie z art. 110¹³ ust. 5 Nuopaipp, zobowiązany jest brać pod uwagę:

- kryteria określone w art. 110 Nuopaipp, tj. wysokość wpływów osiąganych z korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, a także charakter i zakres korzystania z tych utworów i przedmiotów praw pokrewnych,
- kwotę ogólnego obciążenia podmiotów korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych na rzecz wszystkich organizacji zbiorowego zarządzania z tytułu korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych na danym polu eksploatacji,
- zebrany w sprawie materiał dowodowy,
- stanowiska uczestników postępowania,
- uzasadniony interes społeczny.

W wyniku przeprowadzonego postępowania zespół orzekający KPA zatwierdza albo odmawia zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części. W zakresie, w którym zespół odmówił zatwierdzenia proponowanej przez OZZ tabeli wynagrodzeń, przedstawia na piśmie propozycje zmian w przedłożonej do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, wraz z ich uzasadnieniem (art. 110¹³ ust. 4 Nuopaipp).

Rozstrzygnięcie KPA staje się prawomocne pod warunkiem, że uczestnicy postępowania nie złożą do sądu wniosku o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części (art. 110¹⁴ ust. 4 Nuopaipp). Każdy uczestnik niezadowolony z orzeczenia KPA może bowiem złożyć, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem, wniosek o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, przez sąd (art. 110¹⁴ ust. 1 Nuopaipp). W razie złożenia takiego wniosku, orzeczenie KPA o zatwierdzeniu tabeli wynagrodzeń staje się prawomocne tylko w części co do której nie złożono wniosku. Ponadto, w zakresie, w którym orzeczenie KPA odmawia zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, prawomocne stają się zawarte w orzeczeniu propozycje zmian w przedłożonej do zatwierdzenia tabeli, w części co do której nie złożono ww. wniosku do sądu (art. 110¹⁴ ust. 4 Nuopaipp). Złożenie ww. wniosku powoduje utratę mocy orzeczenia KPA w całości albo w części, co do której wniosek został złożony (art. 110¹⁴ ust. 5 Nuopaipp).

Jeżeli – w wyniku złożenia przez uczestnika postępowania przed KPA ww. wniosku – w sprawie rozstrzyga sąd, może on orzec o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia tabeli

wynagrodzeń, w całości albo w części, biorąc pod uwagę te same kryteria, w oparciu o które rozstrzyga KPA (art. 110²³ Nuopaipp).

W ustawie *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* przewidziano zarazem (art. 110¹⁶), że postanowienia umowne określające wynagrodzenie mniej korzystne dla twórców oraz uprawnionych z tytułu praw pokrewnych, niż wynikałoby to z zatwierdzonych tabel wynagrodzeń, są nieważne, a ich miejsce zajmują odpowiednie postanowienia tych tabel.

Z przedstawionych wyżej ustaleń wynika, że na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów ustawy *o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, OZZ jest obowiązana do złożenia do zatwierdzenia tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów m.in. w przypadku określonym w art. 21 ust. 1 Nuopaipp tj. nadawanie przez organizacje radiowe i telewizyjne drobnych utworów słownych, muzycznych i słowno-muzycznych.

Wobec tego Prezes Urzędu dokonał ustaleń w kwestii złożenia przez ZAiKS wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń autorskich za korzystanie z ww. utworów. Z poczynionych ustaleń wynika, że ZAiKS złożył w dniu 20 czerwca 2011 r. wniosek do Komisji Prawa Autorskiego o zatwierdzenie tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych (dowód: k. 1179). W złożonym wniosku do Komisji Prawa Autorskiego o zatwierdzenie tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych ZAiKS przewidywał stawki wynagrodzeń autorskich stosownie do czasu nadawania utworów chronionych prawem autorskim w programie nadawcy w wysokości:

- a) do 10 % - 1% wszystkich wpływów uzyskiwanych w związku z działalnością nadawczą;
- b) powyżej 10 do 25 % - 2 %;
- c) powyżej 25 do 40 % - 3 %;
- d) powyżej 40 do 55 % - 4 %;
- e) powyżej 55 do 70 % - 5 %;
- f) powyżej 70 do 85 % - 6 %;
- g) powyżej 85 % - 7 %;

Orzeczeniem z dnia 8 marca 2012 r. Komisja Prawa Autorskiego odmówiła zatwierdzenia przedłożonej przez ZAiKS tabeli wynagrodzeń w całości (dowód: k. 1220). Komisja przedstawiła propozycje zmian w tabeli obejmujące m.in. obniżenie wynagrodzenia

należnego od nadawców radiowych o 25 % w każdym z przedstawionych powyżej progów. Zdaniem KPA obniżenie stawek wynagrodzenia pobieranego przez ZAiKS jest zasadne z uwagi na wzrost w ostatnich latach obciążenia nadawców opłatami należnymi dla uprawnionych z praw pokrewnych do utworów. Wysokość Stawek procentowych w tabeli przedłożonej przez ZAiKS kształtowała się na początku lat 90-tych XX wieku, a więc w okresie poprzedzającym ukształtowanie się w praktyce ochrony praw pokrewnych. KPA podkreśliła ponadto, że nawet w późniejszym okresie ochrona praw pokrewnych do artystycznych wykonań i fonogramów w zakresie nadań była ograniczona zarówno czasowo jak i podmiotowo. W rezultacie przez wiele lat jedynie istotne obciążenie nadawców radiowych na rzecz OZZ stanowiły wynagrodzenia z tytułu „małych praw” regulowane za pośrednictwem ZAiKS. Jednakże w obecnej sytuacji w obciążeniu nadawcy opłatami musi istnieć miejsce dla wynagrodzeń z różnych tytułów przewidzianych prawem¹. Z tego też powodu uznano za zasadne obniżenie stawek wynagrodzeń w stosunku do stawek zaproponowanych przez ZAiKS.

W powyższym orzeczeniu KPA zajmowała się również badaniem samej podstawy obliczenia wynagrodzenia tj. przyjęciem jako podstawy wszystkich wpływów nadawcy związanych z działalnością nadawczą. KPA nie podzieliła zastrzeżeń zgłaszanych m.in. przez organizacje nadawców i uznała, że co do zasady szerokie ujęcie podstawy wynagrodzenia obejmujące wszystkie wpływy związane z działalnością nadawczą nadawcy jest dopuszczalne i prawidłowe.

Powyższe orzeczenie KPA nie stało się prawomocne. Stowarzyszenie Autorów ZAiKS złożyło do Sądu Okręgowego w Poznaniu wnioski o zatwierdzenie Tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych. Jednocześnie uczestnicy postępowania: Związek Pracodawców Mediów Publicznych oraz Związek Pracodawców Prywatnych Mediów złożyli wnioski o odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń Stowarzyszenia Autorów ZAiKS przez ww. sąd². Oznacza to, że obecnie ZAiKS nie posiada zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych posiadającej skuteczność, o której mowa w art. 110¹⁶ ust. 2 Nuopaipp.

¹ Orzeczenie Komisji Prawa Autorskiego z dnia 8 marca 2012 roku w sprawie z wniosku Stowarzyszenia Autorów ZAiKS o zatwierdzenie tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych (sygn. DP-WOP.PZ-006/3.11/11).

² Ogłoszenie Przewodniczącego Komisji Prawa Autorskiego z dnia 6 lipca 2012 r. na podstawie art. 11014 ust. 1 w związku z ust. 2 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.).

Stawki wynagrodzeń autorskich obowiązujące w umowach ZAiKS z wnioskodawcami

Ponieważ niniejsze postępowania zostało wszczęte i było pierwotnie prowadzone w związku z wnioskami przedsiębiorców: Radio WA-MA Sp. z o.o.; Pana Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa; Radio Bielsko Sp. z o.o.; Radio Vanessa Sp. z o.o.; Rozgłośnia Radiowa Rezonans Sp. z o.o. – Prezes Urzędu dokonywał ustaleń stawek wynagrodzeń autorskich obowiązujących w umowach ZAiKS z wszystkimi ww. wnioskodawcami.

Według informacji przedstawianych przez Wnioskodawców we wstępnej fazie postępowania antymonopolowego w niniejszej sprawie, stawki wynagrodzeń autorskich stosowane przez ZAiKS i kwestionowane przez nich jako sprzeczne z ustawą *o ochronie konkurencji i konsumentów* kształtowały się w następujący sposób.

Wnioskodawca p. Elżbieta Czeremańska – Gocławska prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku zawarła umowę licencyjną z ZAiKS zezwalającą na nadawanie i określającą wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS w dniu 12 lutego 1996 r. Przedmiotowa umowa przewidywała wynagrodzenie w wysokości 6% całości przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą. Zgodnie z aneksem do ww. umowy z dnia 21 maja 1996 r. strony ustaliły wysokość przedmiotowego wynagrodzenia na 5% przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą.

Wnioskodawca Radio WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie zawarł ze Stowarzyszeniem Autorów ZAiKS umowę zezwalającą na nadawanie i określającą wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS w dniu 18 grudnia 1997 r. Wysokość wynagrodzenia na rzecz ZAiKS określono na 5% przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą.

Wnioskodawca p. Wojciech Jaworski prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie zawarł umowę licencyjną z ZAiKS zezwalającą na nadawanie i określającą wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych

w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS w dniu 28 czerwca 1995 r. Przedmiotowa umowa przewidywała wynagrodzenie w wysokości 6% całości przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą. Zgodnie z aneksem do ww. umowy z dnia 14 lipca 1997 r. strony ustaliły wysokość przedmiotowego wynagrodzenia na 5% przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą.

Wnioskodawca Radio Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu zawarł umowę licencyjną z ZAiKS zezwalającą na nadawanie i określającą wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS w dniu 24 sierpnia 1994 r. Umowę tę ZAiKS wypowiedział ze skutkiem natychmiastowym w dniu 10 lipca 1995 r. Jak wynika z informacji przekazanych Prezesowi Urzędu przed wydaniem decyzji z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002 przez ówczesnego pełnomocnika Radia Vanessa Sp. z o.o., wnioskodawca ten zawarł umowę licencyjną z ZAiKS w 2000 r. Przedmiotowa umowa przewidywała wynagrodzenie w wysokości 5% całości przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą.

Wnioskodawca Rozgłośnia Radiowa Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu zawarł umowę licencyjną z ZAiKS zezwalającą na nadawanie i określającą wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS w dniu 9 czerwca 1997 r. Przedmiotowa umowa przewidywała wynagrodzenie w wysokości 6% całości przychodów uzyskiwanych przez licencjobiorcę w związku z prowadzona działalnością nadawczą.

Prezes UOKiK podkreśla jednocześnie, że opisane powyżej umowy oraz stawki wynagrodzeń autorskich w nich obowiązujące dotyczą stanu obowiązującego w chwili wydania decyzji z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002. Prezes Urzędu po wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2009 r. sygn. III SK 19/08 zwracał się do ww. wnioskodawców o przedstawienie aktualnego stanowiska w sprawie oraz informacji obejmujących m.in. stawki wynagrodzenia w umowach aktualnie obowiązujących pomiędzy wnioskodawcami a ZAiKS. Uzyskanie takich informacji było niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania i określenia jego zakresu, gdyż od chwili wydania uprzedniej decyzji, stan faktyczny sprawy mógł ulec zasadniczym zmianom np. w wyniku zmiany stawki

wynagrodzenia pobieranego przez ZAiKS od niektórych z wnioskodawców. W przypadku wnioskodawców: p. Elżbiety Czeremańskiej – Gocławskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Radio Puls z siedzibą w Płocku, Radia WA-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie, p. Wojciecha Jaworskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Radio Alfa z siedzibą w Krakowie, Radia Vanessa Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu oraz Rozgłośni Radiowej Rezonans Sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu taka odpowiedź nie została udzielona pomimo dwukrotnego wezwania do udzielenia ww. informacji. Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że ZAiKS aż do chwili obecnej stosuje niezmiennie stawki procentowe wynagrodzeń należnych od nadawców radiowych. Nie oznacza to jednak, że w stosunku do niektórych z wnioskodawców, stawki te nie mogły odbiegać od powszechnie stosowanych.

Prezes UOKiK ustalił, że w okresie objętym wnioskiem o wszczęcie postępowania złożonym przez Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej, w stosunkach ZAiKS z tym wnioskodawcą obowiązywały trzy następujące po sobie umowy licencyjne. Wszystkie z tych umów określały wysokość wynagrodzenia pobieranego przez OZZ za nadawanie utworów słownych z zakresu literatury pięknej, muzycznych i słowno – muzycznych w zakresie tzw. „wielkich” i „małych” praw twórców, należących do repertuaru ZAiKS jako 5% uzyskiwanych przez wnioskodawcę w związku z działalnością nadawczą. Umowa z dnia 23 maja 1997 r., została zastąpiona umową z 26 lipca 2005 r, która z kolei została zastąpiona umową z dnia 18 maja 2007 r. Ustalono, że pomimo zawierania w przedmiotowym okresie kolejnych umów licencyjny, stawki wynagrodzenia stosowane w tych umowach nie ulegały zmianie. Oznacza to, że ZAiKS przez cały okres objęty wnioskiem stosował kwestionowaną przez wnioskodawcę praktykę.

Jak ustalono wysokość stawki wynagrodzenia za nadawanie utworów z repertuaru ZAiKS zawartych w umowach z rozgłościami radiowymi wynika z „Tabeli stawek wynagrodzeń autorskich Stowarzyszenia Autorów ZAiKS za nadawanie utworów przez nadawców radiowych” i zależy od zawartości w danym programie utworów chronionych prawem autorskim. Różnice w wysokości wynagrodzenia pobieranego przez ZAiKS od poszczególnych nadawców wynikają więc z różnej procentowej zawartości utworów chronionych przez to Stowarzyszenie w czasie antenowym poszczególnych nadawców.

Stanowiska stron postępowania

Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku – Białej

Zdaniem wnioskodawcy niezbędne jest objęcie postępowaniem w niniejszej sprawie okresu od chwili złożenia wniosku tj. od dnia 24 maja 1999 r. do chwili wejścia w życie zmiany uopaopp powołującej Komisję Prawa Autorskiego tj. do dnia 21 października 2010 r. Wnioskodawca podnosi, że zarówno umowa licencyjna z 26 lipca 2005 r. jak i umowa licencyjna z 18 maja 2007 r., zawarte pomiędzy ZAiKS a wnioskodawcą, w postanowieniach ich paragrafów dotyczących wynagrodzenia za nadawanie utworów objętych licencją, oparte są na tabeli wynagrodzeń autorskich ZAiKS za nadawanie utworów przez niepublicznych nadawców radiowych, zatwierdzonej uchwałą Stowarzyszenia ZAiKS z dnia 18 maja 2005 r. Tabele te nie zostały zatwierdzone przez KPA, toteż były wyłącznie dokumentem organizacyjnym ZAiKS, w oparciu o które narzucano nadawcom (zobowiązany *ex lege* do zawierania umów licencyjnych) własne, wewnętrzne ustalenia ZAiKS. W istocie więc – zdaniem Wnioskodawcy – tabele wynagrodzeń autorskich z 2005 r. były „dyktatem” ze strony ZAiKS, dysponującego około 90 % repertuaru utworów wykorzystywanych przez nadawców radiowych.

W przypadku braku zatwierdzonych tabel, zdaniem wnioskodawcy, każda umowa licencyjna na nadawanie utworów, w celu uniknięcia zarzutu praktyk monopolistycznych, musiałaby zawierać postanowienia i zapisy uwzględniające indywidualne okoliczności dotyczące konkretnego nadawcy i mające wpływ na wysokość umówionych stawek. W przypadku umów licencyjnych zawartych przez wnioskodawcę z ZAiKS w 2005 i 2007 r., a także w przypadku umowy z 1997 r., takich indywidualnych okoliczności w stosunku do wnioskodawcy nie uwzględniono.

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS z siedzibą w Warszawie

Zdaniem ZAiKS od momentu wejścia w życie ustawy przywracającej Komisję Prawa Autorskiego i powołującej system zatwierdzania stawek wynagrodzeń stosowanych przez OZZ, kwestie będące przedmiotem niniejszego postępowania nie należą do właściwości Prezesa UOKiK.

ZAiKS podkreślił, iż w obecnym stanie prawnym uopaipp zawiera wyczerpującą i kompleksową regulację ustalania wynagrodzenia za korzystanie z utworów. ZAiKS jest ponadto zobowiązany do złożenia wniosku do KPA o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów przez nadawców radiowych. Jednocześnie, zdaniem ZAiKS, wpływ na treść tabel wynagrodzeń poprzez udział w postępowaniu o zatwierdzenie tabel, będą mieli również użytkownicy utworów, w tym nadawcy radiowi. Jako, że o wysokości wynagrodzenia

pobieranego przez ZAiKS orzeknie KPA lub sąd, wykluczona jest już w tej sprawie właściwość Prezesa UOKiK. W przeciwnym wypadku mogłoby bowiem dojść do wydania dwóch sprzecznych ze sobą orzeczeń przez dwa orzekające w tej samej sprawie organy.

W związku z powyższym ZAiKS wniósł o umorzenie postępowania antymonopolowego prowadzonego przez Prezesa UOKiK.

W ostatecznym stanowisku złożonym w sprawie, ZAiKS podtrzymał całość wcześniejszych twierdzeń. Jednocześnie zdaniem ZAiKS wycofywanie wniosków przez uczestników postępowania oraz rola KPA determinującej wysokość stawek, może świadczyć o braku interesu publicznego w niniejszej sprawie.

W oparciu o powyższe, Prezes Urzędu zważył, co następuje

I. Przepisy będące podstawą prawną przeprowadzonego postępowania

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte w sprawie nadużywania pozycji dominującej przez ZAiKS. Niniejsze postępowanie zostało wszczęte na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). W czasie trwania niniejszego postępowania, tj. w dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), która zastąpiła poprzednio obowiązującą ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Na mocy art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r., tj. do dnia 21 kwietnia 2007 r., stosuje się jednak przepisy dotychczasowe. Brzmienie art. 131 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w sposób jednoznaczny wskazuje, że do zakończenia spraw będących w toku w dniu 21 kwietnia 2007 r., zarówno w aspekcie materialnoprawnym jak i procesowym, odnoszą się wyłącznie przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a fakt zmiany przepisów w toku postępowania nie stanowi okoliczności wpływającej na przebieg postępowania, kwalifikację prawną zarzucanych czynów czy też ich ocenę. W konsekwencji podstawą prawną przeprowadzenia niniejszego postępowania oraz wydania decyzji administracyjnej są przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

II. Interes publiczny

Należy wskazać, że dla wszczęcia przez Prezesa Urzędu postępowania antymonopolowego wymagane jest wykazania naruszenia interesu publicznego. Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* należy do sfery prawa publicznego, a zgodnie z jej art. 1 ust. 1 Prezes Urzędu działając w interesie publicznym, chroni interesy przedsiębiorców i konsumentów. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego *publicznoprawny charakter ustawy powoduje, iż znajduje ona zastosowanie wówczas, gdy jest zagrożony lub naruszony interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego*³. Rynek taki funkcjonować może prawidłowo, gdy zapewniona jest możliwość powstania i rozwoju konkurencji. Jedynie w warunkach niezniekształconej konkurencji, przedsiębiorcy i konsumenci mają gwarancję realizacji konstytucyjnej wolności gospodarczej i ochrony swoich praw. Istotą konkurencji jest bowiem współzawodnictwo przedsiębiorców w celu uzyskania przewagi na rynku, pozwalającej na osiągnięcie maksymalnych korzyści ekonomicznych ze sprzedaży towarów i usług oraz maksymalne zaspokojenie potrzeb konsumentów przy jak najniższej cenie.

Podstawą do zastosowania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest – jak wyżej wskazano – uprzednie stwierdzenie, że w danej sprawie doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Antymonopolowego *interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i statym. W każdej sprawie winien być ustalony i konkretyzowany. Organ administracji – Prezes Urzędu winien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej – art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dostrzeżony przez nieokreśloną z góry liczbę osób, a nie jednostki, czy też określoną grupę. A zatem podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy antymonopolowej winno być uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie wyłącznie interes prawny jednostki czy też grupy*⁴. Za zagrożenie lub naruszenie konkurencji w takim rozumieniu należy uznać, zdaniem Sądu, jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego, a więc gdy dotyczą konkurencji rozumianej nie jako sytuację pojedynczego przedsiębiorcy, lecz jako zjawisko charakteryzujące funkcjonowanie gospodarki. Ponadto, jak podkreślił Sąd Najwyższy w innym orzeczeniu⁵, ochrona konkurencji – jako cel wskazany organowi

³ Wyrok SN z dnia 29 maja 2001 r. (I CKN 1217/98).

⁴ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 4 lipca 2001 r. (XVII Ama 108/00).

⁵ Wyrok SN z dnia 24 lipca 2003r. (I CKN 496/01).

antymonopolowemu w ustawie – wymaga nie tylko reakcji na pokrzywdzenie jakiegokolwiek kontrahenta, ale również reakcji na *istnienie samego stanu realnego zagrożenia dla zasad swobodnej konkurencji. Stan takiego potencjalnego zagrożenia, jest bowiem oceniany z punktu widzenia interesu publicznego, jako stan niewłaściwy, a tym samym niedopuszczalny.* Sąd Najwyższy stwierdził również, iż *przy dokonywaniu oceny, czy doszło do naruszenia lub zagrożenia zasady wolnej konkurencji na rynku relevantnym, nie można poprzestać na zbadaniu sytuacji ewentualnego pokrzywdzenia bezpośrednich kontrahentów przedsiębiorcy dominującego na tym rynku. Potrzebne jest tu spojrzenie szersze, uwzględniające także to, w jaki sposób działania przedsiębiorstwa odbijają się na interesach członków spółdzielni (konsumentach), a nie tylko jej samej, jako bezpośredniego kontrahenta przedsiębiorstwa. Ten szerszy kontekst naruszenia interesów także członków spółdzielni, dotkniętych pośrednio działaniem powoda naruszają interes o charakterze ogólniejszym – publicznoprawnym.* Oznacza to, iż przy ocenie przesłanki z art. 1 ust. 1 ustawy, powinna być uwzględniana szersza perspektywa: zarówno w odniesieniu do uczestników danego rynku, obejmująca różne szczeble obrotu (bezpośrednich i pośrednich odbiorców towarów i usług), jak i w odniesieniu do skutków danego działania – rzeczywistych, ale także i potencjalnych.

Zarzuty stawiane w niniejszej sprawie dotyczą działalności ZAiKS na rynku zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów muzycznych i słowno-muzycznych, polegającej – według Wnioskodawcy – na narzucaniu użytkownikom praw autorskich nieuzasadnionej wysokości wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych. Tego rodzaju działanie, jeśli jest stosowane przez przedsiębiorcę o pozycji dominującej na rynku właściwym, może – z uwagi na swój charakter – stanowić przejaw zakazanej eksploatacji uczestników rynku. Wobec tego Prezes UOKiK uznał wszczynając postępowanie antymonopolowe, z uwagi na ww. charakter działań ZAiKS skarżonych przez Wnioskodawców, za zasadne uznanie, że w sprawie może mieć miejsce naruszenie interesu publicznego. Istniały zatem podstawy do wszczęcia i prowadzenia tej sprawy w postępowaniu antymonopolowym.

III. Strony postępowania

Postępowanie antymonopolowe toczy się z udziałem osób mających przymiot strony. Zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* stroną postępowania jest każdy, kto wnosi o wydanie decyzji w sprawie praktyk ograniczających konkurencję lub wobec kogo zostało wszczęte postępowanie o stosowanie praktyk ograniczających konkurencję lub naruszenie innych przepisów ustawy.

Status strony w niniejszym postępowaniu ma Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej. W uzasadnieniu należy wskazać, że z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego przed Prezesem UOKiK w związku z podejrzeniem naruszenia przepisów ww. ustawy mógł, zgodnie z art. 84 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, wystąpić przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, którzy wykażą swój interes prawny. Zarazem należy stwierdzić, że Wnioskodawca, Radio Bielsko Sp. z o.o., który jest spółka prawa handlowego, posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu ww. ustawy. Zarazem, z racji niezbędności dla prowadzonej przez Wnioskodawcę działalności uregulowania warunków (w tym wysokości wynagrodzenia), na jakich ZAiKS udziela zgody na nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych pozostających w zbiorowym zarządzie ZAiKS, Wnioskodawca miał interes prawny w złożeniu wniosku.

Status strony ma również ZAiKS, któremu Wnioskodawca stawia zarzut naruszenia art. 8 ww. ustawy. Należy zauważyć, że ww. przepis formułuje zakaz nadużywania pozycji dominującej, którego adresatami są przedsiębiorcy. W rozumieniu ww. ustawy ZAiKS ma taki status i posiada tym samym bierną legitymację do bycia podmiotem postępowania. W uzasadnieniu należy wskazać, że zgodnie z jej art. 4 pkt 1 pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 173, poz. 1807), a także: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu⁶. Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 ww. ustawy). Właściwa dla przedsiębiorcy działalność gospodarcza to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy). ZAiKS działa w formie stowarzyszenia i jest zarejestrowany w Sądzie

⁶ Przywoływana definicja przedsiębiorcy obejmuje też osobę fizyczną, posiadającą akcje lub udziały zapewniające jej co najmniej 25% głosów w organach co najmniej jednego przedsiębiorcy lub posiadającą kontrolę, w rozumieniu pkt 13, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 12 (art. 4 pkt 1 lit. c ustawy).

Wojewódzkim w Warszawie VII Wydział Cywilny i Rejestrowy w dniu 19 lutego 1998 r., pod poz. RST 168. ZAiKS ma zarazem status OZZ, co wiąże się z prowadzeniem działalności polegającej na zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi do utworów muzycznych i słowno-muzycznych. Fakt prowadzenia tego rodzaju działalności oznacza, że ZAiKS ma status przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą (art. 4 pkt 1 *in initio* ustawy), co zostało również jednoznacznie przesądzone w dotychczasowym orzecznictwie antymonopolowym⁷.

IV. Właściwość Prezesa UOKiK

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jako organ administracji publicznej, zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) jest zobowiązany do przestrzegania z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Wobec faktu, że niniejsza sprawa dotyczy praktyk ograniczających konkurencję, niezbędne było zarazem uwzględnienie, że zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* przepisów tej ustawy nie stosuje się do ograniczeń konkurencji dopuszczonych na podstawie odrębnych ustaw. Identyczną normę zawiera również art. 3 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.). Wobec powyższych okoliczności w przedmiotowym postępowaniu antymonopolowym Prezes UOKiK musiał rozstrzygnąć, czy do jego kompetencji należy wydanie rozstrzygnięcia w sprawie:

- I. stosowania przez ZAiKS praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez narzucanie wnioskodawcom uciążliwych warunków umów licencyjnych, przynoszących ZAiKS nieuzasadnione korzyści przez ustalenie wysokości wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych, w wysokości 5% przychodów uzyskiwanych przez nadawcę w związku z prowadzoną działalnością nadawczą, w szczególności z wpływów z reklam, w tym ogłoszeń, komunikatów, programów sponsorowanych, sprzedaży czasu antenowego, dotacji, umów barterowych, i innych wpływów związanych z promowaniem w jakiegokolwiek postaci pośredniej lub bezpośredniej usług, towarów bądź firm;

⁷ Wyrok SN z dnia 6 grudnia 2007 r. (III SK 16/07).

II. stosowania przez ZAiKS praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzenia autorskiego z tytułu wykorzystania przez wnioskodawców niedramatycznych utworów muzycznych, do których prawami autorskimi zbiorowo zarządza ZAiKS.

Należy zauważyć, że kwestia właściwości organu antymonopolowego w tej sprawie była już przedmiotem rozstrzygnięcia samego organu antymonopolowego oraz sądów. Decyzją z dnia 17 września 2002 r. nr DDI 77/2002 Prezes UOKiK nie uznał swojej właściwości do rozstrzygnięcia tej sprawy, jednak w wyniku postępowania odwoławczego decyzja ta została w tym zakresie (pkt. I i II ww. decyzji) uchylona, a Prezes UOKiK zobowiązany do przeprowadzenia postępowania antymonopolowego i wydania ponownej decyzji w przedmiotowej sprawie (Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. III SK 19/08, oddalił skargę kasacyjną Prezesa Urzędu od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 października 2007 r., sygn. VI ACa 1259/06). Uzasadniając wyrok Sąd Najwyższy stwierdził, że w chwili orzekania w ww. sprawie przepisy dotyczące zatwierdzania tabel wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego nie obowiązywały, w związku z ich uchynieniem przez Trybunał Konstytucyjny⁸. W związku z powyższym SN, biorąc pod uwagę treść art. 316 KPC stwierdził, że: „skoro ustawodawca nadal nie określił trybu i zasad ustalania wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego, to do czasu wejścia w życie ustawy przywracającej stan zgodny z Konstytucją, do właściwości Prezesa Urzędu należą sprawy nadużywania pozycji dominującej przez ZAiKS poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów licencyjnych oraz przez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń autorskich”. Jednocześnie SN zauważył, że w dacie wydawania decyzji nr DDI 77/2002, to jest w dniu 17 września 2002 r., przepis art. 108 ust. 3 ustawy *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* obowiązywał, jednakże zarazem stwierdził, że nie miało to znaczenia wobec brzmienia przepisu art. 316 § 1 KPC⁹, zgodnie z którym SN obowiązany był wydać wyrok biorąc pod uwagę stan prawny obowiązujący w chwili orzekania.

W dniu 21 października 2010 r. weszła w życie nowelizacja uopaipp, na mocy której na nowo określono status i kompetencje KPA, nadając jej uprawnienie do zatwierdzania tabel wynagrodzeń autorskich przedstawianych przez OZZ. W związku z tym ustal stan prawny, z

⁸ Wyrok TK z dnia 24 stycznia 2006 r., SK 40/04

⁹ Art. 316 § 1 KPC: „Po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy”

którym SN wiązał kompetencję Prezesa UOKiK do orzekania w oparciu o reguły prawa antymonopolowego w sprawie wysokości tych stawek wynagrodzeń.

Zdaniem Prezesa UOKiK wobec przywrócenia przez wspomnianą wyżej nowelizację uopaipp trybu zatwierdzania tabel wynagrodzeń stosowanych w obrocie przez OZZ, brak jest w obecnym stanie prawnym właściwości Prezesa UOKiK do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy w zakresie zarzutów wskazanych zarówno w pkt. I jak i II niniejszej decyzji. Wobec powyższego z uwagi na brzmienie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.) oraz w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) organ zobowiązany był umorzyć powyższe postępowanie jako bezprzedmiotowe.

Ograniczenia konkurencji dopuszczone na podstawie innych ustaw

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1319 z późn. zm.) przepisów ww. ustawy nie stosuje się do ograniczeń konkurencji dopuszczonych na podstawie odrębnych ustaw. Identyczną normę zawiera również art. 3 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.). Z ustanowionej w tym przepisie zasady wynika, że przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* „znajdują zastosowanie do wszystkich rynków (...), chyba że ustawa szczególna wyłącza w sposób generalny zastosowanie przepisów [o ochronie konkurencji i konsumentów] lub nakazuje zachowania, które z punktu widzenia [tych] przepisów należałoby uznać za praktyki ograniczające konkurencję”¹⁰. Należy też wskazać, że w dotychczasowym orzecznictwie przyjęto również, że za praktykę ograniczającą konkurencję nie będzie mogła być uznana taka działalność przedsiębiorcy, które wynika z nakazu organu władzy publicznej¹¹, a także działania przedsiębiorcy podejmowane w warunkach, w którym obowiązujące go przepisy prawa ograniczają funkcjonowanie mechanizmu rynkowego, nie pozostawiając przedsiębiorcy autonomii woli w zakresie kształtowania własnych zachowań rynkowych (zostawiając mu tylko ograniczony margines swobody działania)¹².

¹⁰ Wyrok SN z dnia 19 października 2006 r. (III SK 15/06), OSNP 2007/21-22/337.

¹¹ Wyrok SN z dnia 25 maja 2004 r. (III SK 48/04), OSNP 2005/10/151.

¹² Wyrok SN z dnia 3 marca 2010 r. (III SK 37/09), LEX nr 585837.

Należy zarazem zauważyć, że odnośnie do zastosowania art. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w sprawach, których dotyczy niniejsze postępowanie, tj. narzucania nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń i uciążliwych warunków umów licencyjnych przez OZZ, uwzględnić należy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 2 kwietnia 2009 r.¹³. Z jednej strony SN uznał w nim, że do czasu uchylecia, na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 r. (SK 40/04) ustanowionej w art. 108 ust. 3 uopaipp procedury zatwierdzania tabel wynagrodzeń OZZ przez KPA, „*Prawo autorskie przewidywało wyczerpującą regulację ustalania (w drodze administracyjnej) wynagrodzenia za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem oraz sądowo-administracyjną drogę rozstrzygnięcia legalności decyzji w tych sprawach, co uzasadnia wniosek, że Prawo autorskie w tym zakresie dopuszcza[ło] ograniczenie konkurencji, o którym mowa w art. 3 ustawy*”. Z drugiej strony Sąd Najwyższy wskazał w ww. wyroku, wypowiadając się – co należy podkreślić – w stanie prawnym, w którym w miejsce uchylonego art. 108 ust. 3 uopaipp nie została jeszcze wprowadzona zgodna z Konstytucją RP procedura zatwierdzania stawek wynagrodzeń autorskich, że „*skoro ustawodawca (...) nie określił trybu i zasad ustalania wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego, to do czasu wejścia w życie ustawy przywracającej stan zgodny z Konstytucją do właściwości Prezesa Urzędu należą sprawy nadużywania pozycji dominującej przez ZAiKS poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów licencyjnych oraz przez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń autorskich*”.

Zdaniem Prezesa Urzędu w odniesieniu do rozpatrywanej sprawy powyższe wywody oznaczają, że jeżeli przepis odrębnej ustawy określa w sposób wyczerpujący sposób ustalania wynagrodzenia należnego od użytkowników praw autorskich (jeśli przewiduje wyczerpującą regulację ustalania wynagrodzenia za korzystanie z utworów lub artystycznych wykonań objętych zbiorowym zarządzaniem), to wyłączone zostają kompetencje Prezesa UOKiK do oceny, w oparciu o przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, czy takie wynagrodzenie jest nadmiernie wygórowane lub stanowi przejaw narzucania uciążliwych warunków umów licencyjnych.

Wobec powyższego należy wskazać, że w dacie wyrokowania przez SN, w związku z przywoływanym już wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 r. (SK 40/04) uznającym wówczas obowiązujący art. 108 ust. 3 uopaipp za niezgodny z Konstytucją, uopaipp nie zawierała regulacji ustalania przez organ władzy stawek wynagrodzeń stosowanych przez OZZ. Z kolei w dacie wydawania niniejszej decyzji obowiązuje

¹³ Wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2009 r. (III SK 19/08), LEX nr 580522.

znowelizowana uopaipp, która przywróciła tryb zatwierdzania tabel wynagrodzeń OZZ przez Komisję Prawa Autorskiego lub sąd. W związku z tym należy, zdaniem Prezesa Urzędu, przyjąć, że obecnie obowiązujące przepisy stanowią wyczerpującą regulację ustalania wynagrodzenia za korzystanie z utworów, przewidując w tym zakresie kompetencję Komisji Prawa Autorskiego oraz – w przypadku braku zgody ze strony któregoś z uczestników postępowania przed KPA – sądu. Oznacza to, że aktualne stało się w obecnym stanie prawnym stanowisko zawarte w uzasadnieniu wyroku SN z dnia 2 kwietnia 2009 r., w świetle którego przepisy prawa autorskiego dopuszczają ograniczenie konkurencji, o którym mowa w art. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a tym samym wyłączają kompetencję organu antymonopolowego do orzekania w sprawie stawek wynagrodzeń autorskich stosowanych przez OZZ. Tak więc nawet jeżeli w dacie wydania ww. wyroku SN możliwe było uznanie, że do właściwości Prezesa Urzędu należą sprawy nadużywania pozycji dominującej przez ZAiKS poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów licencyjnych oraz przez pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń autorskich, gdyż wtedy jeszcze ustawodawca nie określił trybu i zasad ustalania wynagrodzeń przez KPA, to obecnie, z uwagi na wejścia w życie przepisów przywracających stan zgodny z Konstytucją, Prezes UOKiK nie ma kompetencji do badania wynagrodzenia pobieranego przez OZZ od użytkowników praw autorskich w zakresie ich ewentualnego nadmiernego wygórowania lub narzucania uciążliwych warunków umów licencyjnych. Zgodnie z wolą ustawodawcy, w wyniku nowelizacji uopaipp, przywrócony został bowiem model kontroli wysokości stawek pobieranych przez OZZ, który został ponadto pozbawiony wad modelu kontroli tych stawek przewidzianego w uznanym za niekonstytucyjny art. 108 ust. 3 uopaipp. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w piśmiennictwie, w którym jednoznacznie stwierdzono, że „sprawy nadużywania pozycji dominującej przez organizacje zbiorowego zarządzania przez narzucanie uciążliwych warunków umów licencyjnych i pobieranie nadmiernie wygórowanych stawek należą do właściwości Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów tylko do czasu wejścia w życie ustawy przywracającej stan zgodny z Konstytucją RP w zakresie trybu i zasad ustalania wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego”¹⁴.

Model kontroli nad wysokością stawek wynagrodzeń autorskich obowiązujący w Polsce

¹⁴ E. Traple, komentarz do art. 104, teza 11 [w:] J. Barta, R. Markiewicz (red.) Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, stan prawny: 2011.04.30, LEX 2011.

Należy wskazać, że w różnych krajach mogą obowiązywać różne modele kontroli nad wysokością stawek pobieranych przez OZZ za korzystanie z utworów. Wśród nich wyróżnia się cztery podstawowe rozwiązania: **i/** model konkurencji OZZ, **ii/** model kontroli stawek za pomocą instrumentów prawa konkurencji, **iii/** model zatwierdzania pośredniego, **iv/** model zatwierdzania bezpośredniego.¹⁵ Przy czym model kontroli stawek za pomocą instrumentów prawa konkurencji jest rozwiązaniem, w ramach którego przewiduje się rolę organu antymonopolowego jako organu kontrolującego stawki wynagrodzeń autorskich. W ramach takiego systemu organ antymonopolowy może badać, czy stosowane w obrocie przez OZZ warunki umów nie są uciążliwe lub powodujące niezasadne różnicowanie sytuacji poszczególnych kategorii użytkowników, a także, czy stawki opłat stosowane przez OZZ nie są nadmiernie wygórowane. Podkreśla się, że organy ochrony konkurencji nie są wyposażone w instrumenty pozwalające na ukształtowanie optymalnej wysokości stawek wynagrodzeń. W ramach kontroli antymonopolowej możliwe jest jedynie usunięcie stawek rażąco wysokich, nie ma natomiast instrumentów pozwalających na wyeliminowanie stawek zbyt wysokich, które jednak nie są wygórowane w sposób rażący. Dodatkowym problemem jest również fakt, że w kontekście monopolu OZZ, brak jest dla organu antymonopolowego właściwego punktu odniesienia dla próby ustalenia odpowiedniej ceny rynkowej, jaka byłaby stosowana w warunkach konkurencji, ponieważ na relevantnym rynku konkurencja nigdy nie działała (najczęściej nie tylko w kraju, ale także za granicą).¹⁶

Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej ograniczenia modelu kontroli stawek wynagrodzeń autorskich za pomocą prawa konkurencji, ustawodawca zdecydował o oparciu systemu ustalania wysokości stawek wynagrodzeń pobieranych przez OZZ na modelu zatwierdzania bezpośredniego tych stawek, który przewidywał już art. 108 ust. 3 uopaipp, uchylony przez TK z uwagi na wady czyniące ten przepis niekonstytucyjnym. Istotą takiego modelu jest istnienie po stronie OZZ obowiązku przedstawienia stawki (np. w formie tabeli wynagrodzeń), które muszą zostać zaakceptowane przez odpowiedni organ władzy publicznej.

Ponadto istotne jest, aby na etapie zatwierdzania stworzone zostały mechanizmy pozwalające na aktywne uczestnictwo obu zainteresowanych grup podmiotów (organizacji i użytkowników). Warunek ten został spełniony w modelu przyjętym w Polsce. Model

¹⁵ Założenia do nowelizacji przepisów o organizacjach zbiorowego zarządzania w zakresie wynikającym z uchylecia art. 108 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych opracowane pod kierunkiem prof. dr. hab. Janusza Barty, prof. dr. hab. Ryszarda Markiewicza, prof. UJ dr. hab. Andrzeja Matlaka przez zespół w składzie: dr Marek Bukowski, dr Tomasz Targosz oraz Robert Tomczyk Sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie, str. 11.

¹⁶ Ibid. str. 12.

zatwierdzania bezpośredniego stawek wynagrodzeń pobieranych przez OZZ pozwala również dokonać koordynacji opłat pobieranych przez różne OZZ, z uwzględnieniem globalnego obciążenia dla użytkowników, czego nie zapewnia badanie stawek za pomocą prawa konkurencji. Na takim modelu oparte zostały założenia zmian w uopaipp, które weszły w życie i kształtują obecnie sytuację polskich OZZ i użytkowników.¹⁷ Stworzona została wyczerpująca regulacja ustalania stawek wynagrodzenia za korzystanie z utworów, o której mowa w przywoływanym już wielokrotnie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2009 r. Regulacja ta przewiduje zasady zatwierdzania tabel przez KPA i – przy braku zgody ze strony uczestników postępowania przed KPA – sądu, wprowadza szczególnie model oceny stawek wynagrodzeń autorskich i szczególne kryteria dokonywania tej oceny. Z tego względu, zdaniem Prezesa UOKiK, przyjęć należy, że Nuopaipp dopuszcza ograniczenie konkurencji, o którym mowa w art. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, wyłączając tym samym kompetencję Prezesa UOKiK do badania wysokości stosowanych przez OZZ stawek wynagrodzeń autorskich na podstawie instrumentów prawa konkurencji.

Za zasadnością stanowiska o wyłączeniu kompetencji Prezesa UOKiK do badania wysokości stosowanych przez OZZ stawek wynagrodzeń przemawiają następujące okoliczności:

- ustanowienie w Nupaipp administracyjnych i sądowych organów kontroli wysokości stawek wynagrodzeń;
- obowiązek zgłaszania przez OZZ tabel wynagrodzeń do zatwierdzenia przez te organy;
- udział w postępowaniu w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń szerokiego grona uczestników, w tym użytkowników praw autorskich;
- ukształtowanie charakteru Komisji Prawa Autorskiego jako wyspecjalizowanego, eksperckiego organu kontroli wysokości stawek wynagrodzeń autorskich;
- tożsamość przedmiotu oceny w postępowaniu antymonopolowym i w postępowaniu uregulowanym w uopaipp;
- sformułowanie w uopaipp szczególnych kryteriów oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich;
- zakres administracyjno-sądowego trybu zatwierdzania tabel wynagrodzeń.

¹⁷ Ibid. str. 13.

Specjalistycznym organem powołanym do kontroli wysokości stawek stosowanych przez OZZ jest Komisja Prawa Autorskiego, która w sprawach tabel wynagrodzeń działa jako organ władzy publicznej¹⁸. Tryb powołania i skład organu sprawia, że KPA zapewnia udział w postępowaniu o zatwierdzenie wysokości stawek udział zarówno OZZ jak i użytkownikom praw autorskich. Należy podkreślić, że orzekając o wysokości wynagrodzenia KPA nie rozstrzyga indywidualnych sporów poszczególnych użytkowników z organizacjami zarządzającymi prawami autorskimi. Rozstrzygnięcie wydane przez KPA posiada walor rozstrzygnięcia generalnego. Jednym z kryteriów, które KPA jest zobowiązana wziąć pod uwagę jest uzasadniony interes społeczny. Stawki określone w zatwierdzonych tabelach wynagrodzeń stosuje się w umowach, których stroną jest OZZ. Postanowienia umowne określające wynagrodzenie mniej korzystne dla twórców oraz uprawnionych z tytułu praw pokrewnych, niż wynikałoby to z zatwierdzonych tabel wynagrodzeń, są nieważne, a ich miejsce zajmują odpowiednie postanowienia tych tabel (art. 110¹⁶ Nuopaipp).

System ustalania wysokości wynagrodzeń autorskich przewiduje jednocześnie możliwość sądowej weryfikacji orzeczeń wydawanych przez KPA. Uczestnik niezadowolony z orzeczenia Komisji może złożyć, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem, wniosek o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, przez sąd (art. 110¹⁴ ust. 1 Nuopaipp). W sytuacji złożenia ww. wniosku, orzeczenie o zatwierdzeniu tabeli wynagrodzeń należeć będzie do sądu. Jednocześnie należy podkreślić, że właściwy sąd orzeka o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, biorąc pod uwagę te same kryteria, które obowiązują przy orzekaniu przez KPA (art. 110²³). Ustawa przewiduje również wskazanie jednego, właściwego sądu dla rozpatrywania spraw związanych z zatwierdzaniem tabel wynagrodzeń (art. 110²⁰). Jako sąd właściwy został wskazany Sąd Okręgowy w Poznaniu.

Jako istotny element systemu należy również wskazać uprawnienie, dzięki któremu, w przypadku istotnej zmiany okoliczności stanowiących podstawę orzeczenia w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, każdy z uczestników postępowania, może złożyć do KPA wniosek o zmianę zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń. Do postępowania w sprawie zmiany

¹⁸ E. Traple, komentarz do art. 110(11) [w:] J. Barta, R. Markiewicz (red.) Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, LEX 2011. KPA została też określona specyficznym organem administracji państwowej, zob. P. Żerański, Płaszczyzna arbitrażowo-mediacyjna w postępowaniach o zatwierdzenie tabel, sporach związanych z ich stosowaniem i sporach związanych z zawarciem umów o reemisję w prawie autorskim, PUG 2012/4, s. 34.

zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń stosuje się przepisy dotyczące zatwierdzania tabel wynagrodzeń (art. 110¹⁵ Nuopaipp). Istnieje ponadto mechanizm, dzięki któremu rozwiązywać można konflikty wynikłe na tle stosowania zatwierdzonych tabel wynagrodzeń. Takie spory mogą być rozpatrywane w drodze dobrowolnego postępowania mediacyjnego pomiędzy stronami (art. 110¹⁸ Nuopaipp).

Powyższy system, w którym powołano specjalistyczny organ do ustalania wysokości wynagrodzeń autorskich oraz przewidziano możliwość sądowej weryfikacji rozstrzygnięć tego organu, spełnia więc warunek kompletności. Wyczerpująca administracyjno – sądowa droga ustalania wysokości wynagrodzeń pobieranych przez OZZ stanowi element, który w ww. wyroku z dnia 2 kwietnia 2009 r. SN uznał za ograniczenie konkurencji, o którym mowa w art. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a więc za okoliczność wykluczającą właściwość Prezes UOKiK w tym zakresie.

Obowiązek zgłaszania tabel wynagrodzeń do zatwierdzenia

Istotnym elementem, wziętym przez Prezesa UOKiK pod uwagę w niniejszej sprawie, jest fakt, że obowiązująca obecnie prawnoautorska regulacja zatwierdzania stawek wynagrodzeń autorskich, wprowadziła po stronie OZZ obowiązek przedłożenia KPA do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów zawierającej stawki wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych. Zgodnie z art. 110¹² ust. 2 Nuopaipp OZZ (a więc również ZAiKS) są obowiązane do przedłożenia KPA do zatwierdzenia tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w przypadkach, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 21, art. 21¹ ust. 1 i art. 70 ust. 21 Nuopaipp, oraz na polu eksploatacji odtwarzanie. Obowiązkiem złożenia wniosku o zatwierdzenie objęta jest więc również tabela wynagrodzeń zawierająca stawki za nadawanie utworów przez nadawców radiowych. Zarazem wprowadzona została sankcja za niewypelnienie powyższego obowiązku w postaci możliwości cofnięcia zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi.

Oznacza to, że w obowiązującym stanie prawnym określanie przez OZZ wysokości stawek wynagrodzeń nie wynika z decyzji rynkowych, tylko jest podporządkowane orzeczeniom wskazanych w upaipp organów władzy (KPA lub również sądu). Projektując wysokości stawek wynagrodzeń, OZZ muszą uwzględniać kryteria wskazane w upaipp oraz to, że również na podstawie kryteriów z tej ustawy tabele wynagrodzeń zawierające te stawki będą oceniane przez KPA. Co istotne, w przypadku stawek wynagrodzeń za korzystanie z

utworów w sposób, który jest przedmiotem zarzutu rozpatrywanego w niniejszej sprawie, jest rzeczą nieuniknioną ocena przez KPA (lub również sąd) wysokości stawek wynagrodzeń autorskich stosowanych przez daną OZZ i w konsekwencji zatwierdzenie tych stawek na takim poziomie, którego wysokość zostanie ustalona z uwzględnieniem kryteriów szczególnych, wynikających z przepisów upaipp.

Zarazem należy wskazać, że w niniejszej sprawie ustalono, że ZAiKS zapoczątkował postępowanie w sprawie zatwierdzenia tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych, składając w dniu 20 czerwca 2011 r. wniosek do KPA o zatwierdzenie przedmiotowej tabeli wynagrodzeń. W dniu 8 marca 2012 r. KPA wydała w sprawie z wniosku ZAiKS orzeczenie, które następnie zostało zaskarżone do sądu przez wnioskodawcę (ZAiKS) i uczestników (Związek Pracodawców Mediów Publicznych oraz Związek Pracodawców Prywatnych Mediów). Oznacza to, że wysokość wynagrodzeń w przedmiotowej tabeli, zgodnie z przewidzianym w Nuopaipp trybem postępowania, zostanie ustalona w drodze sądowej. Jednocześnie, zapoczątkowanie postępowania oznacza, że orzeczenie w tej sprawie zostanie ostatecznie wydane, tak więc ustalone zostanie wynagrodzenie uwzględniające również uzasadnione interesy użytkowników. Nie jest więc, z punktu widzenia ochrony interesów użytkowników, uzasadnione dokonywanie przez Prezesa UOKiK oceny wysokości stawek wynagrodzeń stosowanych przez ZAiKS w świetle przepisów prawa konkurencji. Jak wskazano poniżej, z uwagi na przesłanki, którymi powinny kierować się organy tj. zgodnie z art. 110¹³ nuopaipp m.in. zebrany w sprawie materiał dowodowy, stanowiska uczestników postępowania, a także uzasadniony interes społeczny, administracyjno – sądowa kontrola tabel wynagrodzeń musi nieść ze sobą również badanie przez KPA stawek wynagrodzeń stosowanych przez konkretną OZZ przed złożeniem wniosku o zatwierdzenie tabeli. Wobec wszystkich tych okoliczności uznać należy, że orzekanie w kwestii wysokości stawek wynagrodzeń autorskich ZAiKS stanowiłoby *de facto* dublowanie oceny tych stawek przez różne organy władzy, stawiając pod znakiem zapytania sens prawnoautorskiej regulacji stawek wynagrodzeń autorskich¹⁹ i rodząc wątpliwości co do zgodności takiej sytuacji z zasadami państwa prawa²⁰. Wobec faktu, że dokonanie oceny stawek wynagrodzeń autorskich przez wyspecjalizowany organ (KPA lub sąd) jest nieuniknione, orzekanie w takim przypadku w przedmiocie tych stawek przez Prezesa UOKiK byłoby sprzeczne z zasadą wypracowaną w orzecznictwie antymonopolowym, iż

¹⁹ A. Stawicki (w:) A. Stawicki, E. Stawicki (red.) Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2009, s. 81.

²⁰ Wyrok Sądu Antymonopolowego z 20 maja 2002 r. (XVII Ama 92/01).

uprzednie działanie regulatora wyłącza możliwość podjęcia interwencji przez Prezesa Urzędu, w zakresie w jakim interwencja ta dotyczyłaby kwestii będących przedmiotem rozstrzygnięcia regulatora²¹.

Udział w postępowaniu w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń szerokiego grona uczestników, w tym użytkowników praw autorskich

Kolejną okolicznością wskazującą, że na podstawie przepisów upaipp ustanowiono ograniczenie konkurencji wyłączające właściwość organu antymonopolowego w kwestii oceny stawek wynagrodzeń autorskich stanowią uregulowania wprowadzające udział szerokiego grona uczestników rynku obrotu prawami autorskimi w prowadzonym na podstawie upaipp postępowaniu w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń autorskich i umożliwiające im wpływanie na postępowanie w tej sprawie. Oznacza to, że regulacja prawnoautorska pozwala na ukształtowanie w trybie publicznoprawnym takiej wysokości stawek wynagrodzeń autorskich, która będzie uwzględniała w możliwie najszerszym stopniu interesy i punkty widzenia wszystkich podmiotów mogących być zainteresowanymi w ostatecznym ukształtowaniu wysokości stawek wynagrodzeń pobieranych przez OZZ.

Powyższe realizuje się, po pierwsze, w drodze powoływania przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego arbitrów Komisji Prawa Autorskiego spośród kandydatów przedstawianych przez przedstawicieli różnych kategorii podmiotów uczestniczących w obrocie prawami, w tym użytkowników praw. I tak, zgodnie z art. 110² ust. 3 Nuopaipp, kandydatów na arbitrów KPA przedstawiają: 1) organizacje zbiorowego zarządzania; 2) stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców i producentów; 3) organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych; 4) organizacje radiowe i telewizyjne.

Zarazem, w myśl przepisu art. 110¹¹ Nuopaipp, w sprawach o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń autorskich, pięcioosobowy skład KPA wyznaczany jest w sposób, który ma zagwarantować rozstrzygnięcie danej sprawy postępowaniu przez arbitrów wskazanych przez każdą z grup podmiotów uprawnionych do przedstawiania kandydatów na arbitrów (tj. grup wymienionych w art. 110² ust. 3 Nuopaipp). Przewodniczący Komisji Prawa Autorskiego wyznacza bowiem z listy arbitrów dwóch arbitrów przedstawionych przez podmioty wymienione w art. 110² ust. 3 pkt 1 i 2 Nuopaipp (tj. przedstawicieli OZZ oraz twórców)

²¹ Wyrok SN z dnia 17 marca 2010 r. (III SK 41/09), OSNP 2011/21-22/285.

oraz dwóch arbitrów przedstawionych przez podmioty wymienione w art. 110² ust. 3 pkt 3 i 4 Nuopaipp (przedstawiciele użytkowników praw). Następnie, arbitrzy wyznaczeni zgodnie z powyższym, wybierają na przewodniczącego zespołu orzekającego arbitra z listy arbitrów KPA, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej trzech arbitrów.

Ponadto należy zauważyć, iż na mocy aktualnie obowiązującej ustawy *o prawie autorskim i prawach pokrewnych* zagwarantowany został udział w postępowaniu prowadzony przed KPA w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń szerokiemu gronu uczestników, obejmującemu nie tylko OZZ, która przedstawiła do zatwierdzenia stawki wynagrodzeń, ale również podmioty mogące być zainteresowane w ukształtowaniu wysokości stawek tych wynagrodzeń. Zgodnie z przepisem art. 110¹² ust. 6 Nuopaipp, uczestnikami takiego postępowania, obok wnioskodawcy, mogą być bowiem również: - inne organizacje zbiorowego zarządzania, które w udzielonym im zezwoleniu, mają wskazane pola eksploatacji, których dotyczą tabele wynagrodzeń, jeżeli złożą wniosek o udział w tym postępowaniu oraz - organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, których działalność obejmuje pola eksploatacji wynikające z tabel wynagrodzeń, jeżeli złożą wniosek o udział w tym postępowaniu.

Oznacza to, zdaniem Prezesa UOKiK, iż ustawodawca nowelizując system ochrony praw autorskich w Polsce dążył do takiego ukształtowania procedur zatwierdzania tabel wynagrodzeń autorskich, aby zapewnić aktywny w nich udział wszystkim podmiotom uczestniczącym w obrocie prawami autorskimi na rynku (wszystkim podmiotom zainteresowanym w ukształtowaniu wysokości stawek wynagrodzeń autorskich pobieranych przez OZZ). Z jednej strony arbitrzy wybrani spośród kandydatów przedstawianych przez te podmioty mają zatem bezpośredni wpływ na orzeczenia wydawane w tych sprawach, na skutek ich powołania w skład zespołów orzekających KPA, a z drugiej strony, same te podmioty mogą aktywnie uczestniczyć w konkretnych postępowaniach, co zwiększa ich wpływ na treść zapadłych orzeczeń. Zgodnie z przepisem art. 110¹⁴ Nuopaipp mają one ponadto legitymację czynną do występowania do sądu powszechnego z wnioskiem o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabel w kształcie przyjętym lub zaproponowanym przez KPA po przeprowadzeniu stosownego postępowania. Oznacza to zatem, iż podmiotom tym przyznano pełnię praw procesowych gwarantujących wpływ na kształt ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawach o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń autorskich. Wskazać zarazem należy, że Prezes UOKiK, działający na podstawie ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, nie może zapewnić udziału w wydawaniu stosownego

orzeczenia w przedmiocie oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich (decyzji w przedmiocie stosowania lub niestosowania praktyki narzucania nadmiernie wygórowanych stawek wynagrodzeń autorskich) przedstawicielom tak szerokiego grona podmiotów, które mogłyby być zainteresowane w ukształtowaniu wysokości stawek tych wynagrodzeń, jak to zapewnia prawo autorskie (art. 110² ust. 3 Nuopaipp).

Ponadto, ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie przewiduje możliwości automatycznego dopuszczenia do udziału w konkretnym postępowaniu antymonopolowym wszelkich podmiotów wymienionych w art. 110¹² ust. 6 Nuopaipp, tj. innych niż strona postępowania organizacji zbiorowego zarządzania, które w udzielonym im zezwoleniu, mają wskazane pola eksploatacji, których dotyczą przedmiotowe tabele wynagrodzeń oraz organizacje zrzeszające podmioty korzystające z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, których działalność obejmuje pola eksploatacji wynikające z tabel wynagrodzeń.

Oznacza to zatem, zdaniem Prezesa UOKiK, iż dalsze prowadzenie przedmiotowego postępowania antymonopolowego w niniejszej sprawie mogłoby prowadzić do orzeczenia o wysokości stawek wynagrodzeń autorskich z pominięciem ustawowych gwarancji podmiotowych oceny tych stawek określonych w znowelizowanej ustawie *o prawie autorskim i prawach pokrewnych*.

Ukształtowanie charakteru Komisji Prawa Autorskiego jako wyspecjalizowanego, eksperckiego organu kontroli wysokości stawek wynagrodzeń autorskich

W uzasadnieniu uznania przez Prezesa UOKiK, że regulacja prawnoautorska wyłącza jego właściwość w sprawach stawek wynagrodzeń autorskich stosowanych przez OZZ należy ponadto wskazać, że omawiana regulacja prawnoautorska zapewnia, by skład organu władzy decydującego o stawkach wynagrodzeń autorskich (tj. KPA) obejmował osoby dysponujące wiedzą o rynku niezbędną do rozstrzygnięcia w kwestii stawek wynagrodzeń, a tym samym również gwarantował profesjonalizm wydawanych rozstrzygnięć i uwzględnienie w nich specyficznych uwarunkowań rynkowych obrotu prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi (zbiorowego zarządu tymi prawami).

Wyrazem tego jest zagwarantowanie, by analizy stawek wynagrodzeń określonych w tabelach wynagrodzeń autorskich dokonywały osoby posiadające „odpowiednią wiedzę oraz niezbędne doświadczenie zawodowe z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych”, czego znowelizowana upaipp w przepisie art. 110² ust. 4 wymaga od kandydatów na arbitrów KPA orzekających w zakresie wysokości stawek wynagrodzeń autorskich. Ponadto wskazać

należy na wynikający z przepisów Nupaipp udział w wydawaniu stosownego orzeczenia w przedmiocie oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich osób wybieranych spośród kandydatów przedstawianych nie tylko OZZ, ale również przez inne podmioty mogące być zainteresowane w ukształtowaniu wysokości stawek tych wynagrodzeń, określone w art. 110² ust. 3 Nuopaipp (tj. twórców i użytkowników praw autorskich).

Zdaniem Prezesa UOKiK takie ukształtowanie KPA jest wyrazem uznania przez ustawodawcę, że specyfika zbiorowego zarządu prawami wymaga, by ocena stawek opłat stosowanych przez OZZ była – w interesie publicznym – oceniana i kształtowana przez organ władzy wyspecjalizowany w tym zakresie, który w prowadzonym przez siebie postępowaniu będzie nadto niejako z urzędu mógł dysponować wiedzą specjalistyczną na temat kształtowania stawek wynagrodzeń autorskich, przez fakt, iż sami członkowie tego organu są powoływani spośród osób dysponujących taką wiedzą oraz niezbędnym doświadczeniem zawodowym.

Tożsamość przedmiotu oceny w postępowaniu antymonopolowym i w postępowaniu regulowanym przez upaipp

Podkreślenia wymaga, iż zgodnie z ustaleniami Prezesa UOKiK, będące w toku procedury zatwierdzającej przez powołane do tego organy tabele wynagrodzeń autorskich ZAiKS za wykorzystanie utworów przez nadawców radiowych, wszczęte na skutek wniosku ZAiKS z dnia 20 czerwca 2011 r., zawierają stawki wynagrodzeń autorskich w wysokości analogicznej do stawek kwestionowanych jako nadmiernie wygórowane przez Wnioskodawcę, który jest gospodarzem niniejszego postępowania antymonopolowego, a w konsekwencji zakres stawianych przez niego zarzutów determinuje przedmiot badania i oceny dokonywanych w ramach postępowania antymonopolowego przez Prezesa UOKiK. Wynagrodzenie należne od wnioskodawcy, zgodnie z ww. tabelą byłoby obliczone na podstawie takiej samej stawki procentowej z tabeli ZAiKS tj. 5 % wszystkich wpływów wnioskodawcy. Oznacza to zatem, iż przedmiot oceny obydwu postępowań jest tożsamy, gdyż ocena przedmiotowych stawek w kontekście ich ewentualnego wygórowania oznacza *de facto* oceną ich odpowiedniej wysokości w kontekście uwarunkowań rynku obrotu oprawami autorskimi.

Dalsze prowadzenie niniejszego postępowania przez Prezesa UOKiK prowadziłyby zatem do podwójnej analizy oraz oceny wysokości przedmiotowych stawek wynagrodzeń autorskich, raz przez powołany do tego - wyspecjalizowany w zakresie regulacji prawno-autorskiej - organ jakim jest KPA, działający w ramach niezależnie ukształtowanej procedury

ochrony praw autorskich, a w ramach procedury ukształtowanej zgodnie z przepisami ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wtórnie przez organ antymonopolowy, który nie jest organem wyspecjalizowanym w zakresie oceny zasadności wysokości stawek wynagrodzeń za korzystanie z utworów.

Należy ponadto zauważyć, iż – zgodnie z ustaleniami Prezesa UOKiK – uczestnikami postępowania prowadzonego aktualnie przed KPA w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń ZAiKS za nadawanie utworów przez nadawców radiowych, wszczętego na skutek wniosku ZAiKS z dnia 20 czerwca 2011 r., jest wiele podmiotów, pośród których znajdują się OZZ, związki przedsiębiorców i inne stowarzyszenia, których działalność ma związek z obrotem prawami autorskimi i których uczestnictwo w stosownym postępowaniu zostało zagwarantowane ustawowo. Prezes UOKiK nie dysponuje natomiast narzędziami prawnymi pozwalającymi ww. podmiotom na udział w postępowaniu antymonopolowym w niniejszej sprawie oraz wypowiedzenie się w zakresie zasadności ocenianych stawek wynagrodzeń autorskich ZAiKS. Tym bardziej też, przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie przyznają tym podmiotom legitymacji do wnoszenia jakichkolwiek środków zaskarżenia od decyzji Prezesa UOKiK wydanej na skutek przeprowadzenia takiego postępowania antymonopolowego.

Postępowanie antymonopolowe nie zapewnia zatem, tak jak to ma miejsce w postępowaniu przed KPA na gruncie wskazywanego przepisu art. 110¹² ust. 6 Nuopaipp, wymienionym w tym przepisie podmiotom udziału w procesie oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich ZAiKS. Nie przysługują także tym podmiotom żadne środki ochrony prawnej (w szczególności odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK jako jedyny możliwy środek jej zaskarżenia), co w postępowaniu przed KPA jest gwarantowane na podstawie art. 110¹⁴ Nuopaipp. A zatem w wyniku orzeczenia Prezesa UOKiK możliwe byłoby ukształtowanie się poziomu stawek wynagrodzeń autorskich OZZ, który w postępowaniu regulowanym przepisami uopaipp mógłby się ukształtować odmiennie – dzięki gwarantowanemu w przepisach uopaipp udziałowi w postępowaniu szerokiego grona uczestników zainteresowanych w ukształtowaniu wysokości stawek wynagrodzeń autorskich i konieczności uwzględnienia ich stanowisk przez KPA (lub sąd).

Szczególne kryteria oceny wysokości stawek wynagrodzeń autorskich w Nuopaipp.

O tym, że prawnoautorska regulacja zatwierdzania stawek wynagrodzeń autorskich stosowanych przez OZZ zapewnia uwzględnienie szczególnego charakteru rynku obrotu prawami autorskimi świadczy też przyjęcie w upaipp szczególnych kryteriów oceny tych stawek wynagrodzeń.

Jak wynika z ustalonej przez Prezesa UOKiK regulacji prawnej systemu ochrony praw autorskich w Polsce, wydając orzeczenie w przedmiocie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń twórców, zespół orzekający KPA w postępowaniu dotyczącym zatwierdzenia tabel wynagrodzeń autorskich bierze pod uwagę kryteria, których nie przewidują przepisy o ochronie konkurencji w zakresie praktyk ograniczających konkurencję. Zgodnie z przepisem art. 110¹³ ust. 5 Nuopaipp, zespół orzekający KPA bierze bowiem pod uwagę m.in.:

- 1) charakter i zakres korzystania z utworów,
- 2) kwotę ogólnego obciążenia podmiotów korzystających z utworów na rzecz wszystkich organizacji zbiorowego zarządzania z tytułu korzystania z praw autorskich na danym polu eksploatacji,
- 3) stanowiska uczestników postępowania oraz
- 4) uzasadniony interes społeczny.

Ustawodawca uznał tym samym, że właściwe określenie stawek wynagrodzeń autorskich musi uwzględniać wymienione wyżej czynniki łącznie. Mając powyższe na względzie, zwrócić należy szczególnie uwagę na zakres i charakter wymienionych wyżej kryteriów, które (niewyłącznie) wziąć musi pod uwagę zespół orzekający KPA oceniając wysokość stawek wynagrodzenia autorskiego.

Podobnych zważeń nie mógłby dokonać Prezes UOKiK orzekając w sprawie wysokości stawek wynagrodzeń na podstawie przepisów o zakazie praktyk ograniczających konkurencję polegających na narzucaniu cen nadmiernie wygórowanych. Prezes UOKiK dokonując oceny wysokości stosowanych przez przedsiębiorców stawek opłat powinien tymczasem opierać się na przepisach ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a te nie uwzględniają ww. kryteriów oceny zawartych w Nupaipp, w szczególności takich jak „kwota ogólnego obciążenia podmiotów korzystających z utworów na rzecz wszystkich organizacji zbiorowego zarządzania z tytułu korzystania z praw autorskich na danym polu eksploatacji”. Prezes UOKiK nie jest zatem uprawniony do oceny, jakie ogólne obciążenia podmiotów korzystających z utworów na rzecz wszystkich OZZ byłoby właściwe, a jakie nie i jak

powinno to wpływać na ocenę stawek wynagrodzeń autorskich, które są kwestionowane przez Wnioskodawcę w postępowaniu antymonopolowym.

Zakres administracyjno – sądowego trybu zatwierdzania tabel wynagrodzeń

W niniejszym postępowaniu ustalono, że wysokość stawek wynagrodzeń w tabeli będącej przedmiotem wniosku ZAiKS do KPA o zatwierdzenie, jest analogiczna do stawek objętych wnioskiem o stwierdzenie nadużywania pozycji dominującej przez ZAiKS w postępowaniu prowadzonym przez Prezesa UOKiK. Procentowa wysokość wynagrodzenia należnego od wnioskodawcy z tytułu nadawania utworów obliczona na podstawie tabeli wynagrodzeń będącej przedmiotem wniosku ZAiKS do KPA, byłaby taka sama jak wynagrodzenie pobierane dotychczas. Przedmiotowe stawki procentowe zostały ukształtowane w latach 90 – tych XX wieku i są, jak potwierdza ZAiKS, do obecnej chwili stosowane (dowód: k. 1174). Oznacza to, że przy ustaleniu wysokości wynagrodzeń należnych autorom w obecnie obowiązującym trybie administracyjno – sądowym, wobec przyjęcia przez ustawodawcę szerokich kryteriów oceny wysokości stawek, organy do tego powołane (KPA i sąd) nie unikną porównania z wysokością stawek dotychczas stosowanych przez ZAiKS, będących również przedmiotem oceny Prezesa UOKiK. Taka analiza jest bowiem konieczna do oceny, czy obecnie proponowane stawki są uzasadnione m.in. w świetle ich historycznej wysokości. Tak więc przyjęcie, że w obecnym stanie prawnym do kompetencji Prezesa UOKiK należałoby badanie wysokości wynagrodzeń autorskich, chociażby w zakresie żądanym przez wnioskodawcę Radio Bielsko Sp. z o.o. z siedzibą w Bielsku-Białej tj. do czasu wejścia w życie przepisów przywracających KPA, jest niezasadne.

Badanie przedmiotowych stawek przez Prezesa UOKiK oznaczałoby, że w tej samej sprawie orzeczenie wydane zostanie przez dwa niezależne organy. Taka sytuacja stwarzałaby niebezpieczeństwo wydania w sprawie sprzecznych ze sobą orzeczeń co jest nie do pogodzenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wyrażoną w art. 8 *kodeksu postępowania administracyjnego* zasadą pogłębiania zaufania obywateli do organu państwa. Jednocześnie, wprowadzając kompleksowy i wyczerpujący system ustalania wynagrodzeń autorskim, ustawodawca zdecydował, że organem właściwym do wydania rozstrzygnięcia w sprawie jest KPA. Przyjęcie takiego rozwiązania wyklucza więc w zakresie badania stawek wynagrodzeń

stosowanych przez OZZ kompetencję Prezesa UOKiK i jednocześnie zapewnia niezbędną ochronę użytkownikom praw autorskich.

Wskazać przy tym należy, że brak właściwości Prezesa UOKiK nie jest zależny w przedmiotowej sprawie od zaistnienia w chwili wydawania niniejszej decyzji, prawomocnej, zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń. Postępowanie o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń zainicjowane przez ZAiKS znajduje się na etapie postępowania sądowego. Tabele uzyskają ostatecznie walor prawomocności (a zarazem swoistą semiimperatywną skuteczność, o której mowa w art. 110¹⁶ ust. 2 Nuopaipp) po wyczerpaniu w sprawie drogi sądowej. W postępowaniu tym zapewniony jest jednocześnie udział użytkowników, którzy złożyli odpowiedni wniosek do sądu. Niezależnie od długości trwania postępowania przed sądem, wydanie w tym czasie decyzji przez Prezesa UOKiK, w przedmiocie stawek o takiej samej wysokości, należy uznać za niedopuszczalne. Taka decyzja, w przedmiocie stawki wynagrodzenia za korzystanie z utworów takiej samej jak ta rozpatrywana przez organy powołane do zatwierdzania tabel wynagrodzeń, mogłaby być bowiem sprzeczna z późniejszym orzeczeniem sądowym zatwierdzającym bądź odmawiającym zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń stosowanej przez ZAiKS. Obecna sytuacja różni się od sytuacji w chwili wydawania przez SN wyroku w sprawie o sygn. III SK 19/08. W chwili wyrokowania przez SN nie obowiązywały bowiem przepisy Nuopaipp pozwalające na weryfikację tabel wynagrodzeń przez KPA.

Na marginesie dodać należy, że brak właściwości Prezesa UOKiK do orzekania w przedmiocie wysokości wynagrodzeń autorskich w obecnym stanie prawnym, nie będzie zależny od faktu złożenia przez odpowiednią OZZ wniosku o zatwierdzenie tabeli zawierającej stawki takie same jak stawki będące przedmiotem postępowania przed Prezesem UOKiK. Z obecnie obowiązujących uregulowań wynika bowiem, że rozstrzygając na podstawie Nupaipp w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń ani KPA, ani sąd (w przypadku drugiego etapu zatwierdzania tabel) nie są związane wysokością stawek zawartych we wniosku OZZ. Przeciwnie, zespół orzekający KPA zatwierdza albo odmawia zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części. W zakresie, w którym odmówił jej zatwierdzenia, przedstawia natomiast na piśmie propozycje zmian w przedłożonej do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, wraz z ich uzasadnieniem (art. 110¹³ ust. 4 Nuopaipp). Z przedłożonych propozycji zmian wynikać mogą stawki wynagrodzenia takie same jak stawki badane w postępowaniu antymonopolowym przez Prezesa UOKiK, wyższe lub niższe od nich. Przy uznaniu kompetencji organu antymonopolowego do orzekania w sprawie

wysokości stawek, możliwa byłaby sytuacja, w której Prezes UOKiK wydałby decyzję uznającą stawkę wynagrodzenia za przejaw nadużywania pozycji dominującej przez OZZ, a następnie KPA lub sąd zatwierdziłby tabelę w wysokości zakwestionowanej wcześniej przez organ antymonopolowy. Ryzyko takiej sytuacji nie może być wyeliminowane w inny sposób, niż poprzez uznanie, że wobec powołania przez ustawodawcę organów uprawnionych do zatwierdzania tabel wynagrodzeń, kompetencje Prezesa UOKiK są w tego typu sprawach wyłączone.

Niewątpliwym jest fakt, że wydając swoje orzeczenie KPA jest obowiązana wziąć pod uwagę interesy szerokiego grona uczestników rynku (OZZ, użytkowników) oraz uzasadniony interes społeczny, a więc musi wziąć pod uwagę przy dokonywaniu oceny aktualnych stawek, stawki dotychczas stosowane. Dotyczy to również przypadku złożenia przez OZZ wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń zawierającej stawki inne niż stosowane przez tą OZZ przed wejściem w życie przepisów powołujących KPA w obecnym kształcie. KPA nie może bowiem wydać orzeczenia, które nie brałoby pod uwagę sytuacji dotychczas panującej na rynku, gdyż oznaczałoby to pominięcie interesu użytkowników i uzasadnionego interesu społecznego.

W rozpatrywanej sprawie KPA wydała już w dniu 8 marca 2012 r. orzeczenie, które z uwagi na złożenie wniosków do sądu przez strony postępowania, nie stało się prawomocne. Tym niemniej podkreślić należy, że w przedmiotowym orzeczeniu, przy określaniu stawek aktualnych, KPA wzięła pod uwagę fakt stosowania takich samych stawek przez ZAiKS od lat 90-tych XX wieku²². Potwierdza to więc przywołaną wcześniej argumentację. Sytuacja tak wystąpi w szczególności, jeżeli tabele stosowane przed OZZ będą zawierały analogiczne stawki jak w dacie złożenia wniosku o zatwierdzenie przez KPA. Podkreśla się jednak, że w każdej sytuacji, wydanie przez KPA lub sąd orzeczenia uwzględniającego wszystkie kryteria przewidziane w art. 110¹³ ust. 5 Nuopaipp wymaga wzięcia pod uwagę przez ten organ również historycznej wysokości stosowanych przez OZZ stawek.

Podsumowując powyższy wywód, należy podkreślić, że w związku z wprowadzeniem przez ustawodawcę modelu bezpośredniego zatwierdzania wynagrodzeń autorskich wykluczona została w tym zakresie kompetencja do orzekania przez Prezesa UOKiK. Obowiązujący obecnie system zapewnia wystarczającą ochronę interesów użytkowników, którzy poszukiwać mogli wcześniej ochrony również ze strony organu antymonopolowego.

²² Orzeczenie Komisji Prawa Autorskiego z dnia 8 marca 2012 roku w sprawie z wniosku Stowarzyszenia Autorów ZAiKS o zatwierdzenie tabeli stawek wynagrodzeń autorskich za nadawanie utworów przez nadawców radiowych (sygn. DP-WOP.PZ-006/3.11/11).

Ustawodawca zdecydował jednak, że to model bezpośredniego zatwierdzania wynagrodzeń autorskich będzie najlepszą metodą ochrony interesów zarówno uprawnionych z praw autorski jak i użytkowników tych praw oraz uzasadnionego interesu społecznego. Zatwierdzając tabele wynagrodzeń, KPA musi brać jednocześnie pod uwagę wcześniej obowiązujące stawki, gdyż w przeciwnym wypadku orzekałaby w oderwaniu od sytuacji rynkowej. Kompetencja Prezesa UOKiK do orzekania w sprawie wysokości wynagrodzeń autorskich jest wykluczona, nawet w odniesieniu do stawek obowiązujących przed wejściem w życie przepisów przywracających Komisję Prawa Autorskiego m.in. ze względu na realne niebezpieczeństwo wydania przez dwa niezależne organy sprzecznych decyzji w odniesieniu do stawek wynagrodzeń o analogicznej wysokości.

V. Umorzenie postępowania antymonopolowego

W niniejszej sprawie wykazano, że w związku z wprowadzeniem przez ustawodawcę w Nupaipp modelu bezpośredniego zatwierdzania wynagrodzeń autorskich wykluczona została w tym zakresie kompetencja do orzekania przez Prezesa UOKiK na podstawie przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* o zakazie nadużywania pozycji dominującej w sprawie uciążliwości warunków umów licencyjnych ustalających wysokość wynagrodzenia autorskiego za nadawanie niedramatycznych utworów muzycznych oraz nadmiernego wygórowania stawek tego wynagrodzenia. Wobec tego niniejsze postępowanie w sprawie podejrzenia naruszenia przez ZAiKS zakazu nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym należało umorzyć.

W ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie ma samodzielnej podstawy prawnej odnoszącej się do sposobu rozstrzygnięcia wówczas, gdy postawiony stronie postępowania zarzut nie został w trakcie tego postępowania potwierdzony. W związku z tym, mając na względzie, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem UOKiK stosuje się przepisy k.p.a., postępowanie w tej sprawie należało umorzyć²³ zgodnie z art. 105 k.p.a. W świetle ust. 1 tego przepisu, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

²³ A. Jurkowska [w:] T. Skoczny, D. Miąsik, A. Jurkowska (red.) Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2009, s. 1316.

Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

*Z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów*

Otrzymuje:

1. r. pr. Jan Piszczek

pełnomocnik spółki Radia Bielsko Sp. z o.o.

z siedzibą w Bielsku Białej

Kancelaria Radców Prawnych

„Piszczek i Partnerzy” s.c.

ul. Rybaki 53/2

87-100 Toruń

2. r. pr. Barbara Borkowska

pełnomocnik Stowarzyszenia Autorów ZAiKS

z siedzibą w Warszawie

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

ul. Hipoteczna 2

00-092 Warszawa